

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۱۸/۱۱/۰۳

جليل غني هروي

زمينه سازي براي مذاكرات صلح با طالبان

از آغاز جنگ با طالبان که در سال 2001 بعد از حملات دهشت افگانه و ویرانگر القاعده بر ایالات متحده امریکا و کشته شدن در حدود سه هزار نفر تنها در آسمان خراش های مرکز تجارت جهانی در نیویارک، هفده سال گذشت و این جنگ تا کنون در حدود یک تریلیون دالر برای ایالات متحده مصرف برداشته است. درین جنگ چهل و دو کشور عضو پیمان ناتو و بعضی کشور های دیگر هم پیمان ایالات متحده نیز تحت رهبری ایالات متحده امریکا اشتراک دارند و سر بازانی از چند صد نفر تا چندین هزار نفر زیر نام حمایت قاطع برای مبارزه با دهشت افگنی به افغانستان فرستاده اند. هر حکومت ایالات متحده، چه جمهوریخواه بوده و چه دموکرات، طی همین مدت خاتمه دادن به این جنگ و بر گشتاندن فرزندان امریکائی ها را به خانه های شان، یکی از اهداف دوره کاری خود اعلام کرده ولی تا همین اکنون که حکومت آقای ترمپ هم از یک سال به اینطرف ستراتیژی جدید آسیای مرکزی و جنوبی را برای پایان دادن به این جنگ و حفظ منافع این کشور درین منطقه و شکست دادن دهشت افگان اعلام نمود، تلاش ها برای پایان دادن به این جنگ همچنان با بن بست مواجه است. حکومت ترمپ در حدود دو ماه قبل بود که زلمی خلیلزاد امریکائی افغان تبار و یک سیاستمدار کار کشته و وارد به اوضاع منطقه، سفیر سابق امریکا به عراق، افغانستان و ملل متحد را برای پیشبرد فعالیت های دیپلماتیک و مذاکرات صلح با طالبان گماشت و او سفر های به افغانستان، پاکستان، عربستان سعودی، قطر و اتحادیه امارات عربی داشته و یا حکومت ها و نمایندگان طالبان نیز مذاکره کرده است.

هدف عمده این مذاکرات توسط آقای خلیلزاد، به خصوص با پاکستان، فشار آوردن بر پاکستان بوده تا زمینه را برای آغاز مذاکرات مستقیم طالبان با حکومت افغانستان فراهم سازد. اما طالبان از همان آغاز نظام جدید سیاسی در افغانستان پس از سر نگون ساختن حکومت طالبان در سال 2001، مذاکره با حکومت افغانستان را رد نموده و آنرا حکومت دست نشانده غرب در افغانستان می دانند. درین میان کشور های دیگری هم دست و آستین بر زده اند تا مذاکرات صلح را با جناح های در گیر ترتیب دهند که از آن جمله می توان از روسیه و چین یاد آوری نمود.

معضله افغانستان به پیمانہ دخالت کشور های خورد بزرگی که از هفده سال به اینطرف یا سرباز در افغانستان دارند و یا در همسایگی دور و نزدیک افغانستان موقعیت دارند از قبیل پاکستان، ایران، چین، ترکمنستان، ازبکستان، تاجکستان، روسیه، هند، عربستان سعودی و شیخ نشینان عرب، تمویل کنندگان طالبان، پیچیده و مشکلزاده است تا چه رسد به ایالات متحده امریکا و تعدادی از کشور های اروپائی. هر یک از این کشور ها نگرانی های مشروع و منافع مشروع و نا مشروعی در افغانستان دارند که تفکیک چنین منافع و نگرانی ها نیز یکی دیگر از مشکلاتی است که مزید بر علت می شود. به خصوص که در افغانستان حکومتی است که چگونگی تشکیل و صلاحیت آن و هرج و مرج و بی اتفاقی و نا همگونی ها و اختلافات آن مبرهن و ضرورتی به تکرار آن نیست.

اما زمینه سازی ها برای آغاز مذاکرات بین حکومت افغانستان و طالبان از چند ماه به این طرف آغاز شده است.

روز جمعه دوم نومبر خیر کشته شدن مولانا سمیع الحق معروف به پدر معنوی طالبان و گرداننده مدرسه حقانیه، در شهر راولپندی نشر گردید. وی یکی از مهره های عمده ای تشکیل گروه طالبان بود که اکثریت آنها به شمول ملا محمد عمر رهبر پیشین طالبان و تعداد زیادی از طالبان، در همین مدرسه درس خوانده و تربیه شده اند. او سر سخت ترین حامی طالبان و یکی از قدرتمند ترین رهبران مذهبی و رئیس جمعیت العلمای پاکستان بود. در یک گزارش گفته شده که او در اثر گلوله باری افراد نا شناس سوار بر موتر سیکل نخست زخم بر داشت و بعد جان سپرد. اما در گزارش دیگری از قول پسرش مولانا حمید الله حقانی گفته شده که پدرش در بستر خواب به ضرب کارد کشته شده و زمانی که راننده او، که برای اجرای کاری بیرون رفته بود

د پانو شمیره: له 1 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی دلیکنیزی بنی پازوالی د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له الیرلو مخکې په خیر و لولی

و برگشت، دید که مولانا سمیع الحق در بستر خواب غرق خون است و جان داده است. هر چه باشد و این که کدام یک از این گزارش ها از نحوه کشته شدن او درست است؟ سوالی است که بعد ها روشن خواهد شد ولی کشته شدن او درین مرحله که پاکستان تحت فشار قرار دارد تا زمینه را برای کشاندن طالبان به میز مذاکره مساعد بسازد، بی ارتباط به چنین تلاش ها نیست. گر چه گفته شده که بعد از آنکه نظامیان پاکستان را در مظاهره ای به مناسبت برائت گرفتن یک خانم مسیحی به نام آسیه بی بی از محاکم، محکوم نمود در بازگشت از اسلام آباد کشته شده است.

در ماه جوزای امسال بود که ملا فضل الله رهبر طالبان پاکستان که در کنر پایگاه داشت و پاکستان بر تسلیم دادن او در هر نشست با مامورین افغانستان تاکید داشت، در یک حمله طیاره های بدون پیلوت امریکا در حاشیه ای سرحد کشته شد و خبر کشته شدن او در بیست و پنجم جوزا رسماً تأیید گردید. او با تعدادی از پیروانش در زمان حکومت حامد کرزی، درین منطقه جا داده شده بود. حکومت های ایالات متحده و افغانستان هم همیشه بر از بین بردن پایگاه های رهبران طالبان در پاکستان تاکید دارند ولی پاکستان آنرا انکار میکند، در حالیکه رهبران طالبان در کوئته و از شبکه حقانی در وزیرستان شمالی تا همین اکنون پایگاه دارند. نشانه دیگری از زمینه سازی ها برای اشتراک طالبان در مذاکرات، رهائی ملا عبدالغنی برادر، یکی از رهبران طالبان که هشت سال قبل در پاکستان زندانی شد، همراه با صمد ثانی یکی دیگر از اعضای رهبری طالبان در دو هفته قبل در پاکستان بود که اکنون به خانواده های شان در کراچی پیوسته اند. گفته می شود که آنها در اثر فشار زلمی خلیل زاد بر پاکستان و فراهم نمودن تسهیلات برای آغاز مذاکرات آزاد گردیده اند. طالبان سالهاست که آزادی ملا برادر را تقاضا دارند. در زمانی که حامد کرزی ریاست جمهوری افغانستان را به عهده داشت هم همیشه بر آزادی ملا برادر تاکید داشت ولی هیچگاهی به این آرزو در جریان زمامداری اش نرسید. گر چه بعضی از تحلیل گران آزادی ملا برادر را در موفق ساختن مذاکرات صلح دارای تاثیر تعیین کننده نمی دانند اما آزادی او یکی از خواسته های طالبان بوده و هم شخص ملا برادر از احترام خاصی در بین طالبان بر خور دار است.

در انکشاف دیگری پنج عضو گروه طالبان که در سال ۲۰۱۴ از زندان گوانتانامو در بدل رهایی یک نظامی امریکای آزاد شدند، به حیث اعضای دفترطالبان در قطر گماشته شده و وارد این کشور شده اند. حامد کرزی رئیس جمهور پیشین در مصاحبه ای با اسوشیتد پریس آنها را «انسان های خوب» خوانده و می گوید باید در گفت و گوهای صلح سهم بگیرند.

برداشتن موانع قبل از هر گونه مذاکرات جدی برای صلح در افغانستان یک روند زمان گیر و درعین زمان پیچیده است. تنها کشته شدن چند مهره محدود و یا آزاد ساختن چند زندانی نمی، تواند تمام موانع را از سر راه این مسیر پر خم و پیچ و صعب العبور بر دارد. نقش و موقف کشور های همسایه افغانستان به خصوص ایران و پاکستان و اندکی دور تر هند و روسیه و چین نیز یکی دیگر از موانع اگر نباشد از پیچیدگی های است که با در نظر داشت اوضاع منطقه، ارتباطات منطقه با یکدیگر، مثل هند و پاکستان و ایران و امریکا، روسیه و امریکا و موقعیت ستراتیژیک افغانستان و منافع و نگرانی های مشروع این کشور ها و داد و ستد های دیگر منطقوی و جهانی و همچنان تضمین ثبات و صلح و اجرائی شدن توافق احتمالی بین جناح های دخیل درین مذاکرات، همه و همه مسایلی است که به نحوی از انحا در هر گونه تلاش در روند صلح افغانستان دخیل است.

روسیه و چین هم کوشش دارند درین میان با مناسبات نزدیکی که روسیه با ایران دارد و چین با پاکستان، در زمینه سازی مذاکرات صلح نقشی داشته باشند ولی موضوع مناسبات ایالات متحده امریکا با روسیه و به خصوص با ایران این روند را نه تنها به کندی کشانده است بلکه حکومت افغانستان هم با نزدیکی که با ایالات متحده به حیث بزرگترین حامی سیاسی و اقتصادی دارد نیز در تصمیم گیر هایش استقلال کامل ندارد و تا کنون به اشتراک در مذاکراتی که قرار است در ماسکو دایر شود تصمیم نگرفته و ملاحظاتی دارد. حکومت افغانستان بر این موقف بر حق خود تاکید دارد که هر گونه مذاکره در رابطه با صلح در افغانستان باید توسط افغانها و به رهبری افغانها باشد و روی همین دلیل است که گر چه در ظاهر گفته شده که ملاقاتهای اخیر زلمی خلیل زاد با مشوره با حکومت افغانستان بوده است ولی در حالی که از تشبث ایالات متحده برای کشاندن طالبان به میز مذاکره استقبال میکند از ملاقات و مذاکرات خلیل زاد با طالبان در قطر پس از بازگشت او به کابل معلوم شد که دولت افغانستان از این ملاقات هیچگونه اطلاعی نداشت و خلیل زاد هم در مورد این ملاقات به رئیس جمهور افغانستان معلومات نداد و سوال او را بی جواب گذاشت.

یکی از نظریاتی که مطرح هست اینست که کنفرانس شانگهای می تواند تحت نظر ملل متحد چنین مذاکراتی را با جناح های در گیر دایر نماید. درین کنفرانس روسیه، چین، هند و پاکستان هم عضویت دارند و افغانستان و ایران به حیث ناظر هستند و در همه کنفرانس ها اشتراک دارند. افغانستان و ایران خواهان عضویت دایمی درین کنفرانس هستند. کنفرانس شانگهای که بر همکاری های اقتصادی منطقه تاکید دارد مسایل سیاسی مربوط به منطقه را نیز مورد بحث و ارزیابی قرار می دهد.

گفتیم که پاکستان تحت فشار غرب به خصوص ایالات متحده آمریکا برای همکاری صادقانه در راستای تامین صلح و ثبات در افغانستان قرار دارد. این فشارها هم سیاسی و هم اقتصادی و نظامی است و قسمت اعظم کمک های اقتصادی ایالات متحده به پاکستان یا قطع شده و یا هم بسیار کاهش یافته است. گزینه دیگری که پاکستان دارد رو آوردن به منابع دیگر برای بدست آوردن کمک های اقتصادی است. آنچه که ایالات نمی خواهد این متحد عمده آن کشور درین منطقه را از دست بدهد و در عین حال نمی خواهد فشارها به پیمانۀ باشد که پاکستان را عمده ترین متحد ایالات متحده آمریکا در این منطقه است، از حلقه نفوذ این کشور بیرون بکشد با آنکه ایالات متحده هنوز پیمان همکاری های ستراتیژیک را با پاکستان امضا نکرده است. روز جمعه عمران خان صدراعظم جدید پاکستان برای بدست آوردن کمک های اقتصادی به چین رفت. چین همین اکنون چهل و پنج میلیارد دلار در پاکستان سرمایه گذاری کرده که بخشی از این کمک ها راهش را به بندر گوادر در بلوچستان باز میکند. مشکل دیگر سر راه آوردن صلح در افغانستان، حکومت ایران است. ایران علاوه از اینکه از همان آغاز مخالف حضور آمریکا در افغانستان بوده، حالا این مخالفت شدید تر و خصمانه شده است. خروج آمریکا از موافقتنامه هستوی با ایران، وضع تحریم های جدید و احیای مجدد تخریرها و تحریم های که رفع شده بود، این خصومت را بیشتر دامن زده است. ایران همچنان با کمبود آب مواجه است و می خواهد در ازای هر گونه توافق به آوردن صلح در افغانستان، امتیازاتی برای استفاده رایگان از آبهای افغانستان بگیرد چنانچه تازه در مورد استفاده از آبهای افغانستان به ملل متحد شکایت کرده است. حصول توافق روسیه رابطه تنگاتنگ به توافق ایران با در نظر داشت مناسبات نزدیک دو کشور دارد. کسب توافق این دو کشور در تأمین صلح و ثبات در افغانستان حتمی به نظر می رسد. این دو کشور در هفته سال گذشته توانستند افکار عامه را در افغانستان با تبلیغات ضد آمریکا و نشر گزارشهای جعلی و انتساب آن به قوای امریکائی چه در رسانه های ایرانی و رسانه های طرفدار ایران در افغانستان و چه در شبکه های اجتماعی بسیار موفق بوده اند و احساسات ضد امریکائی را در جامعه سنتی افغانستان برانگیخته اند.

جنگ طالبان در افغانستان زمانی می تواند پایان یابد که منابع مالی آنها خشکانده شود هر جنگ مصارف گزافی را ایجاب میکند و یکی از منابع مالی که این جنگ را تمویل می کند کمک های است که این گروه از گروه ها و سازمانهای تند رو مذهبی در حوزه خلیج و منطقه، به خصوص همسایگان افغانستان، بدست می آورند. منبع دیگر آن مواد مخدر است که طبق ارقامی که روز جمعه دوم نومبراز طرف سیگر نهاد باز رسی کمک های اقتصادی ایالات متحده به افغانستان نشر گردید، ایالات متحده آمریکا روز یک میلیون و پنجمصد هزار دلار را برای مبارزه با مواد مخدر مصرف میکند. ایالات متحده آمریکا از سال 1381 هجری خورشیدی تا کنون هشت اعشاریه 88 میلیارد دلار در مبارزه با مواد مخدر کمک کرده است ولی تولید تریاک در افغانستان بجای اینکه کاهش یابد بیشتر شده است.

در جمع بندی این همه نظریات و پیچیدگی ها و باریکی های که عملیۀ صلح و ثبات در افغانستان دارد و جامعه جهانی در رأس ایالات متحده آمریکا بیش از دو هزارو دو صد جوان و دختر خود را از دست داده و ده ها هزار نفر دیگر معیوب شده اند، در پی آوردن صلح با حفظ منافع و حیثیت بین المللی خود هستند. کشور های که درین مبارزه با دهشت افگنی در افغانستان، چه در چارچوب ناتو و چه متحدین غیر ناتو در افغانستان سرباز دارند، هم مانند ایالات متحده و برتانیه و فرانسه و جرمنی و دیگر کشور ها باید بالاخره جواب اتباع شان را بدهند که تا چه زمانی باید فرزندان شان در افغانستان کشته شوند و تا چه زمانی باید مالیه دهندگان این کشور این جنگ فرسایشی را تمویل کنند. از همان آغاز طالبان به رهنمائی استخبارات منطقه به خصوص استخبارات نظامی پاکستان می دانستند که در میدان نبرد پیروز خواهند و این جنگ را باید تا زمانی ادامه دهند که متحدین افغانستان در رأس ایالات متحده را از این جنگ خسته بسازند که ظاهراً به این هدف خود نایل شده اند.

خارج شدن همه ای این قوتها از افغانستان هراس بر گشت تجربه جانکاه سال های 1992 تا و بعد از آن تا سال 2001 1996 را در اذهان همه آنانی که در هفته سال گذشته فرزندان شان جان داده اند، زنده می سازد که بار دیگر افغانستان به یک جنگ داخلی دیگر و در پی آن به لانه دهشت افگنی مبدل نگردد و باز نه تنها منطقه بلکه جهان را نسوزاند.

پس راه حل و تأمین صلح و ثبات در افغانستان چیست؟

- تدویر کنفرانسی تحت نظر ملل متحد به شمول کشور های ذیدخل و همسایگان افغانستان و پنج عضو دائمی شورای امنیت ملل متحد،
- حصول توافق جوانب ذیدخل داخلی و خارجی در آغاز به یک آتش بس،
- طرح ستراتیژی جامع برای تأمین صلح و ثبات،
- تضمین اجرائی توافقات حاصله توسط اشتراک کنندگان کنفرانس،
- کمک در زیرساخت های اقتصادی و مساعدتهای مالی و تخنیکی برای ساختن آینده بهتر در افغانستان.

پایان

د پانوی شمیره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بڼې پازوالی د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ